

Iuubi all

Tallinna Haigla ehitatakse Lasnamäele aadressile Narva mnt 129 ja 129b. Et krunt on suur, võimaldab see tulevikus meditsiinilinnakule veelgi juurdeehitusi. FOTO: TRIIN TABUR

Raha Eesti suurim haigla kerkib tohutu eelarveaugu kiuste

“See võimalus tuli ära kasutada”

Tallinnas Lasnamäel lüüakse kopp 2023. aasta algul maasse, et kaevata süvend Eesti suurima haiglalinnaku ehituseks. Tallinna Haigla koguhinnast on aga täni puudu vähemalt 220 miljonit eurot.

Triin Tabur
triin.tabur@aripaev.ee

Pealinna kahe keskhaigla kokku koondamisest kõneldes ütleb Tallinna linna pea Mihhail Kõlvart, et uue võimsa linnaku ehitamisele ei olnud head alternatiivi, sest Ida- ja Lääne-Tallinna Keskhaigla (ITK, LTKH) hooned on juba pikemat aega amortiseerunud. Ehitus ootas seega niikuinii ees, küsimus oli vaid, millise tulemusega. “Renoveeritud hooned võtavad kokkuvõttes sama palju ressursi, aga uue hoonega kaasa tulevat kvaliteeti ei taga need igal juhul,” lisab linna pe.

Teine oluline argument oli tema sõnul ka see, et ei ole teada, millal ja kas üldse kunagi saab riik eraldada haigla ehitamiseks 280 miljonit eurot välisabi ning see võimalus tuli ära kasutada. Kuigi praeguste hindade juures ei moodusta see isegi poolt haigla eelarvest, on tegemist siiski piisavalt suur osaga, mida muidu kuskilt võtta poleks olnud, möönab Kõlvart. Kui algselt lähtuti plaanide tegemisel sellest, et projekt läheb maksma 516 miljonit eurot, siis nüüdseks on hind lähtuvalt ehitusindeksist tõenäoliselt 550 miljonit eu-

rot või enam. “Õige ja aus vastus on, et me ei tea, kui palju kõik maksma läheb. Ehitusindeksi selle aasta kasv on juba u 19%, järgmisteks aastateks arvatakse see olevat 7-8%,” tunnistab ta.

Rahalistest vahenditest on niisiis riigi eraldatud 280 miljonit eurot Euroopa Komisjoni (EK) taasterahastust. Sada miljonit tuleb Tallinna linna eelarvest. Veel sada miljonit eurot taotleb riigilt ja soov oli, et riik annaks Tallinnale tagasi haigla ehitamise käibemaksu osa. “See ei oleks isegi otsene riigi toetus, vaid nõ tulust loobumine ja selle lisaga saaksime kokku 480 miljonit eurot,” selgitab linna pe. Linna ettepanek oli, et haigla hinnast puudu jääva osa võiks teha riigiga pooleks, aga sellele nad riigilt vastust saanud ei ole.

Numbritest rääkides on kõnekas, et haigla koguhinnast u 70 miljonit eurot on meditsiiniseadmete eelarve, sest seni kasutusel olevatest võetakse uude keskkonda kaasa vaid 10%, maksimaalselt 20%.

Kui esialgu oli plaanis haigla alla rajada ka kaks miinuskorrust, siis hinna tõt-

tu sellest loobuti. 2022. aasta algul lahvatanud Ukraina sõda tõi maa-alused korrused aga uuesti lauale ja haigla seni planeeritud hinnale 50 miljonit eurot lisav otsus langetati, ootamata ära riigi otsust haiglat lisarahaga toetada. “Kui me ei tee seda praegu, siis ei tee me seda kunagi, sest sinna hoone alla saab minna ikkagi ainult ehituse alguses,” ütleb linna pe.

Loodetakse riigi õla alla panekule

Kui haigla läheb maksma 550 miljonit eurot, on linnal praeguse seisuga puudu u 220 miljonit eurot maa-aluse ja -pealse ehituse rahast. Kas riik paneb õla alla, pole praegu selge. Esimene märk valitsuse otsusest võiks tulla, kui menetlusse läheb riigi 2023. aasta eelarvestrateegia, ehk siis tänava augustis. Muutuseid võivad kaasa tuua ka tuleval aastal aset leidvad riigikogu valimised.

Kõlvarti sõnul on plaan B linnahalli renoveerimiseks mõeldud raha. “Tegeleme praegu sellega, et leida ka sellele suurele objektile investorid, et siis eelarvestratee-

Agris Peedu,
Põhja-Eesti Regionaalhaigla
juhatuse esimees

Ainus kord, kus meid on projekti kaasatud, oli enne Tallinna keskhaigla arengukava kinnitamist.

gias vabastada need vahendid, mis oleksid varuks Tallinna Haigla ehitamisel,” räägib linnapea. Tema arvates ei oleks aga õiglane, et üleriigilise objekti ehituseks panustab rahaga ainult linn.

“Kui räägime LTKH ja ITK koormusest, siis u 50% patsientidest tulevad juba praegu väljastpoolt Tallinna haldusterritooriumi. See protsent kindlasti ei vähene ajaga,” ütleb ta.

Tulevikus on niisiis Tallinnas kaks suurt haiglalinnakut: suur piirkondlik Põhja-Eesti Regionaalhaigla (PERH) Mustamäel ja veel suurem keskhaigla Lasnamäel. Tallinna volikogu sotsiaal- ja tervishoiukomisjoni ekspertliige, perearst Diana Ingerainen nendib, et praegu on jäänud siiski üsna segaseks, millised saavad olema uue ühendhaigla funktsioonid tervishoiusektoris. “Keskhaiglaid on kindlasti vaja, aga kui Tallinna Haigla praegu plaanitaval kujul ja ruutmeetrites rajatakse, siis tahaksin ma näha, millised kompetentsid sinna ikkagi tekivad,” räägib ta.

Kompetents keskhaiglate summa

Kõlvart leiab, et osal arstlikel erialadel käib juba praegu dubleerimine ja konkureerimine, ent põhimõtteliselt on alad haiglate vahel siiski ära jagatud. “Regionaalhaiglas on teatud spetsiifilised erialad, mida keskhaiglates ei ole ega tule,” kinnitab ta. Mingi konkurents tekib tema sõnul niikuinii, ent seda on praegu - nii kahe Tallinna haigla kui ka PERHi ja ITK vahel.

“Tallinna Haigla kompetents saab olema kahe keskhaigla summa. Valdakonnad, millega Tallinna haiglad praegu tegelevad, need funktsioonid pannakse kokku,” ütleb Kõlvart.

Ingerainen toob aga välja, et ideaalis peaks tuleviku haiglavõrku planeerima koos kogu tervishoiuvõrguga. “Tegelekult on aeg sealmaal, et selliseid plaane tuleks teha koos sotsiaalvõrguga, et sotsiaalteenuseid vajavad inimesed saaksid õiged teenused õiges kohas kätte,” ütleb arst. Ingerainen räägib, et teadlaste tänapäevaste analüüside pealt näeb, millised

Tuleviku haiglavõrku peaks planeerima koos kogu tervishoiuvõrguga.

Diana Ingerainen

220

● miljonit eurot on Tallinna linnal praeguse ni puudu maa-aluse ja -pealse ehituse rahast.

haigused paarikümne aasta pärast ühiskonda enim koormavad, kui suur on vajadus haiglakohtade järele ja millised suunad võtab ravimiinnovatsioon.

“Kui kulutame X summa infrastruktuurile ja selle ülalpidamisele, jääb tervisetehnoloogiates ja ravimialal raha vähemaks, sest see on üks ja ühine pott - ei ole olemas müstilist kolmandat raha,” rõhustab Ingerainen ja lisab, et tema jaoks jääb haigla funktsionaalne planeerimine esialgu puudulikuks.

Haiglas on kokku 145 000 m² pinda - see on suurem kui kliinikum või PERH. Normaallukorras on uues haiglas 537 voodikohta ja kriisi korral 766 kohta. Palatid on ühekojalised. Küsimusele, kas haigla suurusega üle ei ole pakutud, vastab linnapea, et ühishoonesse midagi juurde loodud ei ole ja see ongi kahe haigla praeguste mahtude liitmine. “Pluss umbes 10% mahatu, sest vananev elanikkond tähendab, et

inimesed pöörduvad üha rohkem meditsiini poole ja kui mõnel alal jääbki ravijuhutumeid vähemaks, siis mujal tuleb juurde. Nii kaugele elukvaliteet ei jõua, et inimestele ei ole haiglaid vaja,” ütleb Kõlvart.

Ajagraafik on pingeline

Käimasolev haigla eelprojekteerimine lõpeb tänava sügisel ja edu korral kuulutab linn aasta lõpus välja esimesed ehitushanked, et tulevast aastat tegelda juba välitrasside, betoonihanke ja haigla süvendi ehitamisega. Ehitustööde projekteerimine peaks lõppema 2023. aastal, et 2024 korraldada haigla põhiosa ehitushange ja alustada ehitamist. 2026. aasta augustiks peab olema sisse antud haigla kasutusloa taotlus. “Loomulikult lähtume sellest, et kasutusloa ei tuleks selleks ajaks terve hoone peale, vaid kindla osale, et meil oleks akteeritud Euroopa Komisjonilt (EK) tulev vahendite osa,” selgitab Kõlvart. “See on operatiivne ja ekstreemne eesmärk. Peame olema graafikus, et saaksime kasutada Euroopa vahendeid ega peaks neid tagastama hakkama.”

Aastaks 2027 peaks haigla olema valmis, aga kuna sõltuvus EK rahast selleks ajaks kaob, võib linn linnaku lõpetamise aega vajadusel veidi ka edasi lükata.

EK Eesti esinduse majandusnõunik Ave Schank-Lukas selgitab, et taaste- ja vastupidavusrahastu kasutamise lõpptähtaeg on üsna rangelt paika pandud 2026. aasta augustisse. “Eesti koos 8 liikmesriigiga on teinud ettepaneku muu hulgas nende reeglite paindlikumaks muutmiseks, mida hetkel analüüsitakse ja tulemust veel ootame,” sõnab Schank-Lukas.

Kui komisjoni hinnangul pole kõik vahe- või lõppeesmärgid täidetud, mis on maksetaotluse rahuldamise aluseks, võivad nad otsustada teha osalise väljamakse. Ülejäänud makse osa peetakse kinni. “Liikmesriik saab oma ülejäänud plaaniga edasi liikuda ja tal on 6 kuud aega, et puudulikult täidetud või täitmata eesmärgid täita. Kui seda 6 kuu jooksul ei suudeta teha, siis vähendatakse riigi toetusümbrikku proportsionaalselt,” ütleb ta.

Kommentaar: Raha ootavad kõik haiglavõrgu haiglad

Agris Peedu

Põhja-Eesti Regionaalhaigla juhatuse esimees

Regionaalhaigla hinnangul ei ole selge, mis muutub. Juba viimased aastad saame projekti kohta informatsiooni üksnes meedia vahendusel. Ainus kord, kus meid on kaasatud, oli enne Tallinna keskhaigla arengukava kinnitamist ning siis andsime omapoolse kirjaliku tagasiside sotsiaalministeeriumile. Sellele tagasisidele me omakorda tagasisidet saanud ei ole.

Kuivõrd meedias avaldatud seisu-kohtade kohaselt on Tallinna keskhaigla puhul tegemist ka haiglaga, mis ei ravi üksnes Tallinna piirkonna haigeid, vaid patsiente üle kogu Eesti, siis ilmselgelt peaks selle haigla ehitamine muutma ka tervishoiukorraldust nii pealinnas kui ka tegelikult kogu Eestis. Seetõttu pole ju ka üllatus, et peame nii meie kui ka teiste haiglate kaasamist projekteerimisest äärmiselt oluliseks. Pole ka vist kellelegi uudiseks, et ehitushinnad on teinud meeletu hüppe (sisuliselt kahekordse) ning seega on nii PERHi kui ka teiste haiglate infraprojektid läinud oluliselt kallimaks. Oleme sotsiaalministeeriumi kaudu esitanud valitsusele ka meie infraprojektide kallinemiste info. Väga loodame, et räägitaks mitte üksnes Tallinna keskhaigla rahastussoovist, vaid ka sellest, kuidas teiste haiglavõrgu arengukava haiglate infraprojektide kallinemised ja uued vajalikud investeeringuvajadused järgmistel aastatel riigi poolt kaetakse.

Mitte ainult haigla Lasnamäel

Arkadi Popov

Lääne-Tallinna Keskhaigla juhatuse esimees

Tallinna Haigla projekti näol on tegemist Eesti tervishoiu suurima realiseeritava projektiga ehk n-ö sajandi teoga. Tervishoid on väga kiiresti arenev valdkond, millest sõltub iga riigis elava inimese tervis ja elu. Samas, uued meditsiinitehnoloogiad ja ka meedikud, kes neid tulevikus kasutama hakkavad, vajavad uut tänapäevast taristut.

Kindlasti tahaksin rõhutada, et Tallinna Haigla ei ole tulevikus ainult üks ravihoone Lasnamäel, vaid selle koosseisu jäävad kuuluma ka näiteks mõni aasta tagasi Lääne-Tallinna Keskhaigla poolt rajatud tervisekeskused Mustamäel, Haaberstis ja Põhja-Tallinnas, mis võimaldab ka edaspidi tagada abi kättesaadavuse erinevates Tallinna linnaosades.

Käivad uue haigla eelprojekteerimisele suunatud regulaarsed koosolekud, kus meedikud mõtlevad arhitektidega kaasa selleks, et lõpp-produkt, kus nad 6 aasta pärast peavad alustama tööd, vastaks maksimaalselt nende ootustele. Murelikuks teeb inflatsioon, mis võib olulisel määral tõsta haigla maksumust.